

Beérkezett: 2026. 06. 05. Elfogadva: 2026. 06. 15. Megjelent: 2026. 08. 31.

DOI: 10.21030/anyp.2026.3.10

Balázs László

Tudatos kommunikáció a digitális társadalomban: kihívások, szerepek, válaszok

Beszámoló a XIX. Tudatosság a kommunikációban – Varga Gyula-émlékkonferenciáról

Bevezetés

2026. május 15–16-án tizenkilencedik alkalommal került sor a *Tudatosság a kommunikációban – Varga Gyula-émlékkonferenciára*, a Kommunikációs Nevelésért Egyesületnek, az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Médiatudományi és Mozgókép-pedagógiai Tanszékének, valamint a Dunaújvárosi Egyetem Szervezetfejlesztési és Kommunikációtudományi Kutatócsoportjának közös rendezvényeként. A konferencia idei központi témája a címben foglalt „Tudatos kommunikáció a digitális társadalomban: kihívások, szerepek, válaszok” volt. A rendezvény a kommunikációtudomány, a médiapedagógia, az oktatáskutatás, a digitális kultúra és a társadalomtudományok metszetében kínált fórumot a kutatók, oktatók, doktoranduszok és gyakorló pedagógusok számára. A konferencia szakmai fókuszát a mesterséges intelligencia, a digitális médiahasználat, az oktatási innovációk, valamint a médiatudatosság és a kommunikációs nevelés aktuális kérdései határozták meg. A plenáris előadások, a tematikus szekciók, a könyvbemutatók és a szakmai beszélgetések egyaránt arra keresték a választ, hogy a digitális társadalom gyorsuló technológiai és kulturális változásai milyen új kommunikációs, pedagógiai és társadalmi kihívásokat teremtenek.

A konferencia programja

Plenáris előadások

A konferencia plenáris szekciója átfogó képet adott a digitális társadalom kommunikációs és oktatási dilemmáiról. A nyitó előadásban Andok Mónika a mesterséges intelligencia és a médiatudomány kapcsolatát vizsgálta. Kiemelte, hogy az algoritmikus rendszerek nem pusztán technológiai eszközként értelmezhetők, hanem olyan társadalmi és kulturális konstrukcióként is, amelyek jelentősen formálják a médiahasználatot, az információhoz való hozzáférést és a befogadói szerepeket. Hangsúlyozta továbbá az algoritmikus ajánlórendszerek, a generatív mesterséges intelligencia és az információs torzítások médiarendszerekre gyakorolt hatásait. Szőke-Milinte Enikő előadása a digitális szülő és a digitális óvodapedagógus szerepének az átalakulását elemezte. A kutató-fejlesztő munka eredményeire építve bemutatta, hogy az óvodai nevelésben a digitális kommunikáció már nem pusztán technológiai kérdés, hanem a család és az intézmény közötti partnerség újraszerveződésének egyik meghatározó eleme. Aczél Petra plenáris előadása az AI-korszak kommunikációs és oktatási kihívásait állította középpontba. Az előadás arra a kérdésre kereste a választ, hogy milyen készségek, kompetenciák és tudásformák válnak nélkülözhetlenné egy olyan környezetben, ahol az információszerzés, a tartalom-előállítás és a kommunikáció egyre inkább algoritmikus rendszerek közvetítésével történik. Az előadó hangsúlyozta a kritikai gondolkodás, a reflexivitás és az etikai érzékenység szerepét. Nyakas Levente az életkor közösségimédia-használatban betöltött jogi jelentőségét vizsgálta előadásában. Bemutatta a kiskorú felhasználók regisztrációjával kapcsolatos szabályozási dilemmákat,

különös tekintettel a szerződéskötési képesség, az adatvédelmi hozzájárulás és a platformok korhatár-szabályozásának eltérő logikájára. Az előadás kitért az Európai Unióban és nemzetközi szinten megjelenő életkor-ellenőrzési (age assurance) megoldások gyermekvédelmi jelentőségére is. A plenáris blokkot követő könyvbemutatók és szakmai beszélgetések a konferencia közösségi és reflexív jellegét erősítették. Patkós Gábor (2026) *A digitális lét ontológiája* című kötetének bemutatója a digitális kultúra filozófiai és kommunikációelméleti kérdéseit állította középpontba, míg a Nyakas Levente (2026) szerkesztésében megjelent, a média a gyermekek pszichés fejlődésére gyakorolt hatásait vizsgáló kötet a médiatudatosság és a gyermekvédelem aktuális problémáira reflektált.

Közösségi média, platformok és digitális kultúra

A konferencia egyik legmarkánsabb tematikus egységét a közösségi média, a platformkultúra és a digitális kommunikáció kérdéseit feldolgozó szekció alkotta. Az előadások közös sajátossága volt, hogy a digitális platformokat nem csupán technológiai környezetként, hanem kulturális és társadalmi jelentésképző rendszerekként értelmezték.

Hulyák-Tomesz Tímea előadása a sporttájékoztató átalakulását vizsgálta a hálózati média korában. Bemutatta, hogy a sportkommunikáció hagyományos műfaji keretei miként módosulnak a platformizáció, a multimédiálistartalom-fogyasztás és a közösségi média térnyerésének következtében. Németh Erzsébet, Módosné Szalai Szilvia és Jenei Szonja kutatása az okostelefon-használat önértékelési torzításait elemezte. A vizsgálat különösen fontos kérdésre irányította rá a figyelmet: a felhasználók önbecslése és a tényleges platformhasználat között jelentős eltérések figyelhetők meg, amelyek pszichológiai és attitűdbeli tényezőkkel is összefüggésbe hozhatók. Patkós Gábor a platformtudatosság és a videójáték-hermeneutika kapcsolatát értelmezte. Előadásában kiemelte, hogy a videójátékok médiaértés-nevelési szempontból is releváns kulturális szövegek, amelyek értelmezése új pedagógiai és kommunikációs kompetenciákat követel meg. Selmeczi Anna Lilla a TikTokon megjelenő teenfluenszer-jelenséget vizsgálta, különös tekintettel az online önreprezentáció és identitásépítés kérdéseire. Az előadás érzékletesen mutatta be, hogy a fiatal tartalomkészítők kommunikációs gyakorlatai milyen módon kapcsolódnak az önkifejezéshez, a láthatósághoz és a közösségi elismeréshez. Pintér Panna, Horváth Dorottya, Huszárné Holló Brigitta és Németh Erzsébet kutatása a közösségi média fiatalokra gyakorolt hatásait járta körül attitűdkutatási perspektívából. Az előadás rávilágított arra, hogy a közösségi média megítélése ambivalens: a fiatalok egyszerre érzékelik közösségépítő és egyben káros hatásait.

Médiatudatosság, dezinformáció és digitális nyelvhasználat

A médiatudatosság és a digitális kommunikáció kritikai kérdéseit tárgyaló szekcióban hangsúlyosan jelentek meg az információfeldolgozás, a dezinformáció és a digitális kultúra értelmezési problémái. Balázs László előadása a mesterséges intelligenciába vetett bizalom episztemikus dimenzióit vizsgálta. Bemutatta, hogy a reflektív információfeldolgozás miként járul hozzá az AI-rendszerek tudatosabb és kritikusabb értékeléséhez, valamint ismertette egy új, az AI-ba vetett episztemikus bizalmat mérő skála fejlesztésének és validálásának az eredményeit. Lócsi Tamás a közösségi média dezinformációs mechanizmusait vizsgálta, és az antik retorikai hagyományok felől közelítette meg a manipuláció és a meggyőzés kortárs formáit. Előadásának egyik legfontosabb tanulsága az volt, hogy a klasszikus retorikai és érveléstechnikai modellek a digitális médiatérben is releváns elemzési keretet kínálnak. Bodolai Réka az újmédia és a tanulási motiváció kapcsolatát elemezte. A „lajkok” és az érdemjegyek közötti összefüggések bemutatása ráirányította a figyelmet arra, hogy a digitális visszajelzési rendszerek miként alakítják a tanulói motivációs struktúrákat. Bartal Orsolya és Kukorelli Katalin a mobil eszköz-használat korlátozásának tapasztalatait elemezték két év távlatában. Az előadás kiegyensúlyozott képet adott a korlátozó intézkedések pedagógiai, kommunikációs és közösségi

hatásairól. Galán Anita az AI-használatból fakadó új digitális egyenlőtlenségekre fókuszált. Hangsúlyozta, hogy a mesterséges intelligenciához való hozzáférés, valamint ennek kritikai és tudatos használata egyre fontosabb társadalmi és oktatási kérdéssé válik.

Mesterséges intelligencia, médiatudatosság és digitális kompetencia

A mesterséges intelligencia oktatási és kommunikációs alkalmazásait feldolgozó szekcióban az AI-műveltség, a generatív rendszerek pedagógiai használata és a digitális biztonság kérdései kerültek előtérbe. Taxner Tünde előadása az AI-műveltség fejlesztésének felsőoktatási gyakorlatait mutatta be. Kiemelte, hogy az AI-eszközök tudatos használata ma már nem technikai, hanem kommunikációs és társadalmi kompetenciaként is értelmezhető. Ujhelyi Gábor a generatív mesterséges intelligencia etikus és kritikai használatát állította középpontba. Amellett érvelt, hogy a tiltás helyett a tudatos, reflektív és felelős használat pedagógiája jelentheti a leghatékonyabb választ a generatív rendszerek oktatási térnyerésére. Kenyeres Attila Zoltán a deepfake-videók felismerésének problémáját vizsgálta az Instagram és a TikTok platformjain. Rámutatott, hogy a mesterséges intelligencia által generált manipulált tartalmak felismerése új médiatudatossági és digitális kompetenciákat igényel.

Interaktív és élményalapú tanulás

Az interaktív és élményalapú pedagógiai megközelítéseket bemutató szekció a játékosítás, a projektpedagógia és az aktív tanulás lehetőségeit járta körül. Az első előadó, Csébi Fruzsina a BINGO-játék tanulási motivációra gyakorolt hatásait mutatta be. Hangsúlyozta, hogy a játékos elemek tudatos pedagógiai integrációja jelentősen növelheti a tanulói aktivitást és bevonódást. Radics Krisztina az oktatási célú szabadulósobák könyvtári alkalmazását ismertette. Az előadás rámutatott arra, hogy az élményalapú tanulási környezetek komplex problémamegoldó és együttműködési készségeket fejlesztenek. Antaliné Miss Lilla a történelemérettségire való felkészítést támogató MA-Túra projektet ismertette. A projekt különlegessége abban állt, hogy a tanulók nem pusztán résztvevői, hanem aktív alkotói voltak a tanulási folyamatnak. A projekt egyszerre fejlesztette a kommunikációs, az együttműködési és a digitális kompetenciákat. Szöllősi Tamás és Gavallérné Németh Nóra előadása az interaktív szemináriumi módszerek hallgatói megítélését vizsgálta. Az előadás hangsúlyozta, hogy az élményszerű és a részvétellel épülő tanulási környezetek jelentős szerepet játszanak a motiváció fenntartásában.

Digitális pedagógia és tanári szerepek

A digitális pedagógia és a tanári szerepek átalakulását vizsgáló szekció a pedagógiai kommunikáció, az AI-támogatott oktatás és az intézményi együttműködések kérdéseire fókuszált. Szöllősi Tamás a család és az iskola együttműködésének kommunikációs aspektusait elemezte középiskolai pedagógiai programok alapján. Hangsúlyozta, hogy a bizalom és a partnerség meghatározó szerepet játszik az intézményi kommunikáció sikerességében. Vreczenár Csaba gyakorlati példákon keresztül szemléltette, hogy az AI-rendszerek miként képesek személyre szabott tanulási útvonalakat támogatni. Budai Gábor a szakoktató BA-hallgatók szakmai identitásának és kommunikációs tudatosságának az összefüggéseit vizsgálta. Az előadás rámutatott arra, hogy a kommunikációs kompetenciák a pedagógusi professzió meghatározó elemeivé váltak.

Óvodapedagógia, család és kommunikáció

Az óvodapedagógiával és a családi kommunikációval foglalkozó szekció az érzelmi fejlődés, a digitális kommunikáció és a pedagógiai kapcsolatok kérdéseit állította középpontba. Az óvodapedagógia és a gyermeknevelés aktuális kérdéseit az előadások különböző nézőpontokból közelítették meg. Czipczerne

Bartók Erika a modern óvodák digitális kommunikációs gyakorlatait ismertette, rámutatva arra, hogy a digitális kapcsolattartás ma már szerves részét képezi az intézményi működésnek és a szülőkkel való együttműködésnek. A digitális környezet gyermekekre gyakorolt hatásai Farkas-Ribarics Livia előadásában is megjelentek, aki az óvodáskori érzelemfejlődés és a médiahasználat összefüggéseit vizsgálta, különös figyelmet fordítva a nemi különbségekre. A pedagógusképzés aspektusából Ladányi Éva a pedagógiai kommunikáció és az énhatékonyság kapcsolatát elemezte, hangsúlyozva a kommunikációs kompetenciák szerepét a szakmai magabiztosság kialakulásában. A szekciót Szecskó János előadása zárta, amely az óvodai és az iskolai szociális segítő tevékenység tapasztalatain keresztül mutatta be a támogató kommunikáció és a közösségi kapcsolatok jelentőségét a gyermekek fejlődésének az elősegítésében.

Irodalom, identitás és nyelvi reprezentációk

A konferencia második napján megrendezett irodalmi és nyelvi témájú szekció az identitás, az inkluzivitás és a kulturális reprezentáció kérdéseit vizsgálta. Tóth M. Zsombor a kortárs irodalom társadalmi érzékenyítő szerepét mutatta be a Z generáció oktatásában. Rámutatott arra, hogy az irodalom fontos kommunikációs és identitásformáló eszköz lehet. Hosszu Tímea az inkluzív nyelvhasználat kérdését vizsgálta a fogyatékoság kontextusában, hangsúlyozta a nyelv társadalmi érzékenyítő szerepét. Moldován Szilvia hermeneutikai perspektívából elemezte az interkulturális pedagógia és az identitáskonstrukció kapcsolatát. Aux Eliza előadása a moralizáló narratívák pedagógiai jelentőségét mutatta be Brenner Abigél *Diamondia* című művében. Az előadás különösen fontos kérdést vetett fel az ifjúsági irodalom erkölcsi és esztétikai funkcióinak az egyensúlyáról.

Kommunikáció, közösség és társadalmi részvétel

A társadalmi részvétel és közösségi kommunikáció kérdéseit középpontba állító szekció az oktatás társadalmi dimenzióit és a részvételiség pedagógiai lehetőségeit vizsgálta. Pap Ferenc a tehetséggondozás bibliai értékekre épülő megközelítését ismertette, míg Győri-Karádi Réka a fiatalok vezetői készségeinek a fejlesztését elemezte, kiemelve a kommunikációs kompetenciák jelentőségét a vezetői szerepek kialakulásában. A részvételi tanulás innovatív formáira fókuszált Bátor Adrienn előadása, amely a learning experience design szemléletére épülő tanulási rendszereket mutatta be egy grassroots living lab példáján keresztül, érzékelte a tanulási élmény és az aktív részvétel szoros kapcsolatát. A szekció zárásaként Tóth-Vígh Szilvia és Vigh Éva a tanulási preferenciák pedagógiai tervezésben betöltött szerepét vizsgálta, rámutatva arra, hogy a differenciált, többféle kapcsolódási lehetőséget kínáló tanulási környezetek hatékonyan ösztönzik a tanulók aktív részvételét.

Digitális társadalom és generációs kérdések

A konferencia záró szekciója (párhuzamos szekcióként) a generációs kommunikáció és a digitális társadalom nyelvi-kulturális sajátosságaira fókuszált. Szíjártó Imre előadása a generációs elnevezések kulturális és társadalmi jelentésrétegeit elemezte. Az előadás kritikai perspektívából közelítette meg a generációs kategóriák használatát. Lukács Karolina a digitális nyelvhasználat egyik izgalmas jelenségét, a „Messenger-dialektust” vizsgálta. Az előadó arra mutatott rá, hogy a diákok tudatos identitásjelölőként és közösségi eszközként használják a nyelvjárási elemeket az online kommunikációban. Molnár Kincső-Bernadett a szerepjátékos és közvetített játékos közösségek szóbeli kommunikációját elemezte, rámutatva az online közösségi terek sajátos kommunikációs normáira.

Oktatási innovációk és pedagógiai modellek

A konferencia utolsó szekciója (párhuzamos szekcióként) az oktatásméleti és pedagógiai innovációs kérdéseket állította középpontba. Szent-Gály Viola a konstruktivista pedagógiai elvek óvodai alkalmazhatóságát vizsgálta tartomelemzési perspektívából. Rámutatott a pedagógiai kategóriák operacionalizálásának módszertani dilemmáira. Farkas Anett előadása a digitális kommunikáció tanításának a lehetőségeit mutatta be a kommunikációs készségfejlesztés fókuszában. Az előadás hangsúlyozta, hogy a digitális kommunikáció tudatos oktatása ma már a kommunikációs nevelés egyik alapvető feladata.

Könyvbemutatók a második napon

A konferencia második napján két kötet bemutatására is sor került. A Bodolai Réka (2026) szerkesztésében megjelent *Tanulmányok a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy tanárainak* című kötetet Szíjártó Imre méltatta, kiemelve a kiadvány szerepét a médiapedagógiai gyakorlat és a tantárgyi módszertan megújításában. Ezt követően Hulyák-Tomesz Tímea mutatta be a Balázs László (2026) szerkesztésében megjelent *Kommunikációoktatás a mesterséges intelligencia és a digitális kultúra korában* című tanulmánykötetet, amely a kommunikációs nevelés, a digitális kultúra és a mesterséges intelligencia oktatási alkalmazásainak aktuális kérdéseit járja körül. A tanulmánykötet elérhető az egyesület honlapján (1). A könyvbemutatókat szakmai beszélgetés és reflexió követte.

Összegzés

A XIX. *Tudatosság a kommunikációban – Varga Gyula-émlékkonferencia* jól érzékelhetően tükrözte a kommunikációtudomány, az oktatáskutatás és a médiapedagógia aktuális irányait. A konferencia előadásai rámutattak arra, hogy a digitális társadalom kihívásai nem pusztán technológiai természetűek, hanem mély kulturális, pedagógiai és társadalmi következményekkel járnak. A rendezvény egyik legfontosabb tanulsága az volt, hogy a mesterséges intelligencia, a platformizáció és a digitális médiahasználat új kommunikációs és oktatási paradigmákat alakít ki, amelyekre csak komplex, interdiszciplináris és reflektív megközelítésekkel adhatók érdemi válaszok. A konferencia külön értékét az adta, hogy az elméleti megközelítések mellett számos gyakorlatorientált, empirikus és pedagógiai innovációt bemutató előadás is helyet kapott. A konferencia szekciói világosan jelezték, hogy a kommunikációs nevelés, a médiatudatosság és a digitális kompetenciák fejlesztése a következő évek egyik meghatározó oktatási és társadalmi feladata marad. A rendezvény ugyanakkor ismét bizonyította azt is, hogy a *Tudatosság a kommunikációban* konferenciasorozat fontos szakmai fórumként működik a kommunikáció, az oktatás és a digitális kultúra kérdéseivel foglalkozó kutatók és gyakorlati szakemberek számára.

A konferencia a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság támogatásával valósult meg.

Irodalom

- Balázs László (szerk.) 2026. *Kommunikációoktatás a mesterséges intelligencia és a digitális kultúra korában*. Hungarovox Kiadó. Budapest. <https://komnev.hu/kommunikacio-oktatasa/> (2026. május 31.)
- Bodolai Réka (szerk.) 2026. *Tanulmányok a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy tanárainak*. Líceum Kiadó. Eger.
- Nyakas Levente (szerk.) 2026. *A média hatása a gyermekek pszichés fejlődésére*. Médiatudományi Intézet. Budapest. https://nmhh.hu/cikk/233002/Veszelyben_a_jovo_generacioja_Mediatartalmak_hatasa_a_gyermekek_szemelyisegfejlodesere (2026. május 31.)
- Patkós Gábor 2026. *A digitális lét ontológiája*. Kommunikációs Nevelésért Egyesület. Eger.

(1) XIX. Tudatosság a kommunikációban – Varga Gyula-émlékkonferencia. Program- és absztraktfüzet. Eger. 2026. <https://komnev.hu/tudatossag-rendezyenyek/> (2026. május 31.)

László Balázs: Conscious communication in the digital society: challenges, roles, and responses. A report on the 19th Consciousness in Communication Conference (Gyula Varga Memorial Conference)

Kulcsszók: kommunikáció- és médiatudomány, digitális társadalom, médiatudatosság, mesterséges intelligencia, digitális kompetenciák

Keywords: communication and media studies, digital society, media literacy, artificial intelligence, digital competencies

Szerzői nyilatkozat a mesterséges intelligencia használatáról

A cikk elkészítéséhez nem használtam MI-eszközt.

Az írás szerzőjéről

Balázs László

Dunaújvárosi Egyetem, Dunaújváros, Magyarország

balazsl[kukac]uniduna.hu

<https://orcid.org/0000-0001-9784-4768>

Copyright © 2026 László Balázs

This is an open-access article. This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).